

VNEUS Pietarinen Päivi(VNK)

21.09.2018

Viite

Asia

Epävirallinen päämieskokous Salzburgissa 19.-20.9.2018

Salzburgissa järjestetyn epävirallisen päämieskokouksen työistunnon aiheena oli sisäinen turvallisuus. Päämiesten keskustelussa korostettiin tarvetta jatkaa työtä EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi. Esillä olivat etenkin rajaturvallisuus sekä kyber- ja hybridiuhkiin vastaaminen. EU27-lounaalla esillä oli Ison-Britannian EU-eron tilanne ja neuvottelujen loppuvaiheen organisointi. Todettiin EU:n sisällä neuvottelukysymyksistä vallitseva yhtenäisyys. Neuvotteluissa on edetty, mutta vaikeitakin kysymyksiä on jäljellä. EU:n tavoitteena on edelleen päättää neuvottelut lokakuussa. Muuttoliikettä käsiteltiin illallisella. Erityisesti eteneminen Eurooppa-neuvoston kesäkuussa linjaamissa toimissa oli esillä. Keskusteluun nousi varsinkin mereltä pelastetuista huolehtiminen EU:n alueelle perustettavissa valvotuissa keskuksissa sekä Välimeren alueellisten maihinnousujärjestelyjen mukaisesti. Päämiehet korostivat näiden sovittujen toimien nopeaa täytäntöönpanoa. Lisäksi painotettiin tarvetta kehittää yhteistyötä Afrikan maiden kanssa.

Epävirallinen päämieskokous alkoi keskiviikon illallisella käydyllä muuttoliikekeskustelulla. Torstain työistunnon aiheena oli sisäinen turvallisuus. Lisäksi torstain EU27-lounaalla keskusteltiin Ison-Britannian EU-erosta. Epävirallisissa kokouksissa ei tehdä päätöksiä eikä hyväksytä päätelmiä.

Päämiesten illallisella keskusteltiin erityisesti kesäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmien täytäntöönpanon tilanteesta. Kesäkuun Eurooppa-neuvosto korosti kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen ja kehotti neuvostoa ja komissiota tarkastelemaan pikaisesti alueellisten maihinnousujärjestelyiden mallia. Kesäkuussa todettiin myös, että mereltä pelastetut tulisi siirtää EU:n alueelle vapaaehtoiselta pohjalta perustettaviin valvottuihin keskuksiin. Keskuksia ja maihinnousujärjestelyjä on käsitelty useissa eri EU-kokoonpanoissa, maihinnousujärjestelyjä myös UNHCR:n ja IOM:n kanssa. Valmistelut eivät ole edenneet kovinkaan joutuisasti ja avoimia kysymyksiä on edelleen paljon. Salzburgissa päämiehet korostivat tarvetta edetä nopeammin näiden sovittujen toimien täytäntöönpanossa.

Eräät päämiehet ottivat esille operaatio EUNAVFOR MED Sophian (päättymässä 31.12.2018) jatkon, josta on päätettävä yksimielisesti. Päätös jatkosta tulisi heidän mielestään tehdä hyvissä ajoin aiemmin.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto korosti EU-Afriikka -suhteen kehittämistä ja yhteistyön tiivistämistä uudelle tasolle. Salzburgissa EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Federica Mogherini antoi tilannekatsauksen jo tehdyistä ja suunnitteilla olevista toimista kolmansien, etenkin Afrikan maiden, kanssa. Päämiehet keskustelivat muuttoliiketyhteistyöstä ja laaja yhteisymmärrys vallitsi siitä, että EU:n tulee pyrkiä syventämään kumppanuutta Afrikan maiden kanssa ja solmimaan niiden kanssa kumppanuussopimuksia.

Päämiehet sopivat Salzburgissa, että joulukuussa 2018 järjestetään EU:n ja Afrikan päämieskokous sekä helmikuussa 2019 huippukokous EU:n ja Arabiliiton välillä. Tarkoitus on keskustella kumppanuudesta, mukaan lukien mahdolliset alueelliset maihinnousujärjestelyt.

Muuttoliikekysymyksiin palataan lokakuun Eurooppa-neuvostossa.

Sisäisestä turvallisuudesta päämiehet keskustelivat työistunnonsaan Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Tuskin laatiman tausta-asiakirjan pohjalta.

Keskustelua käytiin keskeisesti kolmesta teemasta:

- 1) poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön tiivistäminen;
- 2) rajaturvallisuuden, erityisesti ulkorajavalvonnan, vahvistaminen; ja
- 3) kyberturvallisuuden parantaminen.

Päämiehet pitivät keskeisenä, että työtä EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi jatketaan.

Euroopan syyttäjänvirasto aloittaa toimintansa Luxemburgissa vuonna 2020. Komissio ehdotti syyskuussa 2018, että viraston tehtäviä laajennettaisiin, ja sille annettaisiin tehtäväksi syytteenpano myös valtioiden rajat ylittävissä terrorismirikoksissa. Eräät päämiehet pitivät ehdotettua toimivallan laajentamista ongelmallisena. Keskustelua käytiin yleisellä tasolla.

Päämiehet keskustelivat yleisellä tasolla rajaturvallisuudesta ja sen vahvistamisesta. Rajaturvallisuuden tehostamista edelleen pidettiin keskeisenä. Komissio antoi syyskuussa 2018 eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetusehdotuksen. Ehdotuksen mukaan eurooppalaisen raja- ja merivartiostoon (Frontex) käyttöön perustettaisiin vuoteen 2020 mennessä pysyvä 10 000 henkilön operatiivinen joukko, jolla olisi täydet toimivaltuudet ja oma kalusto. Päämiehet kävivät alustavaa keskustelua ehdotuksesta. Yhteinen käsitys vallitsi siitä, että Frontexia tulee vahvistaa. Komission ehdotusta koskien nousi esille esimerkiksi valtuuksiin ja joukkojen määrään liittyviä näkökulmia. Aikataulukysymyksiin ei otettu kantaa.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto toivotti tervetulleeksi hybridiuhkia ja kemiallisia, biologisia sekä säteilyyn ja ydinaineisiin liittyviä uhkia koskevan yhteisen tiedonannon. Eurooppa-neuvosto korosti valmiuksien vahvistamista EU:hun ulkopuolelta kohdistuvia kyberturvallisuusuhkia vastaan. Salzburgissa päämiehet jatkoivat keskustelua kyber- ja hybridiuhkiin varautumisesta. Myös EU:n ja jäsenmaiden pelastusvalmiudet luonnon ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ennaltaehkäisyssä, varautumisessa ja avustustoiminnassa ja niihin liittyvät kysymykset otettiin esille.

Päämiehet saivat Salzburgissa EU27-lounaalla tilannekatsauksen Ison-Britannian EU-erosta ja keskustelivat neuvottelujen loppuvaiheen organisoinnista. Keskustelussa todettiin EU:n sisällä neuvottelukysymyksistä vallitseva yhtenäisyys. Neuvotteluissa on päästy eteenpäin ja erosopimusluonnoksen tekstistä on Ison-Britannian kanssa sovittu noin 85 %. Vaikeita kysymyksiä on kuitenkin jäljellä, joista vaikein on Irlannin ja Pohjois-Irlannin välinen raja. EU pitää kiinni suuntaviivojensa pääperiaatteista ja työstää Irlannin kysymykseen ratkaisumalleja, joilla vältettäisiin niin sanottu kova raja ja turvattaisiin sisämarkkinoiden yhtenäisyys ja moitteeton toiminta.

UK:n kanssa on nyt sovittu neuvottelujen olevan jatkuvasti käynnissä. UK:n sisäpoliittinen tilanne on kuitenkin haastava. Edessä on konservatiivien puoluekokous, joka päättyy 3.10.2018. EU:n tavoitteena on ollut saada erosopimusta koskevat neuvottelut päätökseen 18.10.2018 pidettävään Eurooppa-neuvostoon mennessä. Neuvottelujen venymistä marraskuulle on pidetty mahdollisena. Päämiesten keskusteluissa Salzburgissa todettiin, että lokakuusta pidetään nyt kiinni, eikä tämän vuoksi ylimääräistä päämiesten kokousta marraskuulle vielä tässä vaiheessa katsottu tarpeelliseksi sopia.

Erosopimuksen yhteydessä on tarkoitus antaa UK:n kanssa yhteinen, erosopimukseen liitettävä poliittinen julistus tulevan suhteen puitteista. Tältä osin vaikein kysymys on tuleva taloudellinen kumppanuus.

LIITTEET

Asiasanat	brexit, Eurooppa-neuvosto, hybridiuhat, muuttoliike, rajavalvonta, terrorismi
-----------	---

Hoitaa	OM, PLM, SM, UM, VNK
---------------	-----------------------------

Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, PE, SP, STM, TEM, TULLI, VH, VM, VTV, YM
----------	--
